

ZAKON
O OMBUDSMENU ZA LJUDSKA PRAVA BOSNE I HERCEGOVINE
(Neslužbeni prečišćeni tekst¹)

I - PRIRODA

Član 1.

1. Ovim zakonom uređuju se ovlaštenja i nadležnosti Institucije ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine i ombudsmena, sastav i imenovanje i ostavke, imunitet i nespojivost, postupak istrage, obaveza saradnje s ombudsmenom, povjerljivi i tajni dokumenti, obaveza diskrecije, odgovornost organa vlasti i zvaničnika, preporuke, obavještanje i komunikacija, izvještaji, pravila i procedure, osoblje i oprema, finansiranje Institucije.

2. Ombudsmen za ljudska prava Bosne i Hercegovine je nezavisna institucija uspostavljena s ciljem promoviranja dobre uprave i vladavine prava, zaštite i promocije prava i sloboda fizičkih i pravnih lica, kako je garantirano posebno Ustavom Bosne i Hercegovine i međunarodnim sporazumima koji se nalaze u dodatku tog ustava, a koja će u vezi s tim nadgledati aktivnosti institucija Bosne i Hercegovine, njenih entiteta i Brčko Distrikta BiH, u skladu s odredbama ovog zakona.

3. U ovom zakonu, termin:

a) "Institucija" označava Instituciju ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine;

b) "ombudsmen" označava jednog od tri ombudsmena koji čine ovu instituciju;

c) "ombudsmeni" označavaju tri osobe koje čine instituciju;

d) "organi vlasti u Bosni i Hercegovini" su sve institucije, organi, ustanove i sve druge institucije vlasti u Bosni i Hercegovini (državne, entitetske, Brčko Distrikta BiH, kantonalne i općinske, kao i privatne ustanove koje obavljaju javne funkcije).

4. Sjedište Ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine je u Banjoj Luci. Institucija ombudsmena ima urede u Mostaru, Sarajevu i Brčko Distriktu BiH, a može ih, prema potrebi, osnovati i u drugim mjestima u Bosni i Hercegovini.

5. Institucija ombudsmena organizirat će posebne organizacione jedinice za praćenje ostvarivanja prava djece, osoba s invaliditetom i prava nacionalnih, vjerskih i drugih manjina.

Član 1a.

Svi izrazi u ovom zakonu dati u jednom gramatičkom rodu odnose se bez diskriminacije i na muškarce i na žene.

II - OVLAŠTENJA I NADLEŽNOSTI

Član 2.

1. Institucija će razmatrati predmete koji se odnose na slabo funkcioniranje ili povrede ljudskih prava i sloboda počinjene od bilo kojeg *organa vlasti u Bosni i Hercegovini*.

2. Institucija će djelovati po prijemu žalbe ili *ex officio*.

¹ Neslužbeni prečišćeni tekst sadrži: Odluku o Zakonu o ombudsmenu za ljudska prava za Bosnu i Hercegovinu ("Službeni glasnik BiH" broj 32/00) – visoki predstavnik za Bosnu i Hercegovinu; Zakon o ombudsmenu za ljudska prava Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH" broj 19/02); Zakon o izmjeni Zakona o ombudsmenu za ljudska prava Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik BiH" broj 35/04) – ~~označen podebljanim prekrizanim slovima~~ jer je odredba brisana; Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o ombudsmenu za ljudska prava Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH" broj 32/06) – ~~označen kosim slovima~~, a ~~kosim prekrizanim slovima~~ označene su odredbe koje su brisane i Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o ombudsmenu za ljudska prava Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH" broj 61/23) – ~~označen podebljanim podvučanim slovima~~.

3. Institucija može poduzimati opće istrage.
4. Institucija može preporučiti odgovarajuće pojedinačne i/ili opće mjere.
5. Institucija neće razmatrati predmete koji se odnose na odluke, činjenice ili događaje koji su se desili prije 15. decembra 1995. godine.

Član 3.

Nadležnost Institucije sadržavat će ovlaštenja da provodi istrage u svim žalbama o povredi ljudskih prava i sloboda navodno počinjenih od vojnih vlasti.

Član 4.

1. Nadležnost Institucije sadržat će ovlaštenja da provodi istrage u svim žalbama u vezi sa slabim funkcioniranjem sudskog sistema ili nepravilnim procesuiranjem individualnih predmeta i da preporuči odgovarajuće pojedinačne ili opće mjere.
2. Ombudsmen se neće miješati u proces odlučivanja sudova, ali može pokrenuti sudske postupke ili intervenirati u toku postupka koji se vodi, kad god ustanovi da je takva aktivnost neophodna pri obavljanju svojih dužnosti. Ombudsmen također može dati preporuke *organa vlasti u Bosni i Hercegovini* koji je strana u postupku ili biti konsultiran od strane u postupku.

Član 4a.

1. U skladu s članom 17. Fakultativnog protokola uz Konvenciju protiv mučenja i drugih okrutnih, neljudskih ili ponižavajućih postupaka ili kažnjavanja ("Službeni glasnik BiH" - Međunarodni ugovori", broj 08/08), ombudsmeni obavljaju poslove preventivnog mehanizma za sprečavanje torture i drugih surovih, neljudskih ili ponižavajućih postupaka i kazni u Bosni i Hercegovini (u daljem tekstu: preventivni mehanizam).

2. Poslovi preventivnog mehanizma su:

a) posjete i obilasci mjestima u kojima se nalaze ili bi se mogle nalaziti osobe lišene slobode ili osobe kojima je ograničeno kretanje u Bosni i Hercegovini radi povećanja stepena njihove zaštite od torture i drugih oblika surovih, neljudskih ili ponižavajućih postupaka ili kazni;

b) davanje preporuka nadležnim organima vlasti u Bosni i Hercegovini radi poboljšanja postupanja prema osobama lišenim slobode i uslova u kojima se nalaze, odnosno sprečavanja torture i drugih oblika surovih, neljudskih ili ponižavajućih postupaka ili kazni;

c) davanje prijedloga i primjedbi na zakone i druge propise radi zaštite i unapređenja ljudskih prava i sloboda osoba lišenih slobode;

d) saradnja s Potkomitetom Ujedinjenih naroda za prevenciju torture i drugih surovih, neljudskih ili ponižavajućih postupaka i kazni, slanje informacija i održavanje sastanaka.

3. Osoba lišena slobode u smislu ovog zakona je osoba kojoj je prema odluci sudskog, upravnog ili drugog nadležnog organa određeno bilo kakvo zadržavanje, zatvaranje ili smještaj u javno ili privatno mjesto čuvanja pod nadzorom, a koje ta osoba ne može napustiti svojevrijedno.

4. U vršenju poslova preventivnog mehanizma, ombudsmeni imaju sljedeća ovlaštenja:

a) da bez prethodne najave obilaze mjesta definirana u članu 4a. stav 2. tačka a) ovog zakona, pregledaju prostorije u kojima se nalaze ili bi se mogle nalaziti osobe lišene slobode;

b) da slobodno pristupaju podacima o mjestima definiranim u članu 4a. stav 2. tačka a)

ovog zakona u kojima se nalaze osobe lišene slobode, podacima o broju osoba lišenih slobode u organu ili ustanovi koju obilaze i podacima o postupanju sa osobama lišenim slobode;

c) da bez prisustva službene osobe razgovaraju sa osobama lišenim slobode i drugim osobama koje mogu dati odgovarajuće informacije u vezi sa sumnjom da se krše ljudska prava u organu ili ustanovi koju obilaze.

5. U vršenju poslova preventivnog mehanizma za koje su neophodna stručna i posebna specijalistička znanja, ombudsmeni mogu uključiti i druge nezavisne stručne osobe iz akademske zajednice i odgovarajućih oblasti, kao i predstavnike organizacija civilnog društva registriranih za obavljanje djelatnosti iz oblasti zaštite ljudskih prava, u skladu s članom 18. stav 2. Opcionog protokola, a koji se biraju na osnovu javnog poziva.

6. Godišnji izvještaj o radu Institucije iz člana 34. ovog zakona obavezno sadrži posebno poglavlje o funkcioniranju preventivnog mehanizma s preporukama.

7. Institucija u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona donosi pravilnik o vršenju poslova preventivnog mehanizma kojim se uređuju kriteriji i uslovi izbora, te način rada nezavisnih stručnih osoba i organizacija civilnog društva iz oblasti ljudskih prava.

8. Pravilnik iz stava 7. ovog člana objavljuje se u "Službenom glasniku BiH" kao i na internetskoj stranici Institucije.

Član 5.

1. Institucija će imati isključivu nadležnost u radu na predmetima koji se:

a) odnose na organe Vlade Bosne i Hercegovine;

b) u isto vrijeme odnose na organ vlade jednog entiteta i organ Vlade Bosne i Hercegovine;

c) u isto vrijeme odnose na organ vlade oba entiteta.

2. Institucija također može raditi na predmetima koji se odnose na organ vlade entiteta, kada god smatra da je ishod predmeta od posebnog značaja za efikasno uživanje pojedinačnih prava i sloboda u Bosni i Hercegovini kao cjelini.

3. Ukoliko, u bilo kojoj fazi postupka, ombudsmen ustanovi da predmet ne spada u njegovu nadležnost, koja je gore opisana, one će proslijediti predmet odgovarajućoj instituciji ombudsmena u entitetu.

Član 6.

Ombudsmen može proslijediti predmete o navodnim povredama ljudskih prava najvišim sudskim organima Bosne i Hercegovine koji su nadležni za pitanja ljudskih prava, u skladu s pravilima koja reguliraju ulaganje žalbe tim organima, kad god ustanovi da je to neophodno za efikasno provođenje svojih dužnosti.

Član 7.

1. Aktivnost Institucije neće biti prekinuta u vrijeme kada zakonodavni organ ne zasijeda, zbog toga što je zakonodavni organ raspušten ili je njegov mandat istekao.

2. Vanredne situacije neće prekidati mandat ombudsmena.

III - SASTAV, IMENOVANJE I OSTAVKA

Član 8.

(1) *Instituciju ombudsmena čine tri lica.*

(2) *Ombudsmeni sarađuju u obavljanju svojih dužnosti. Aktivnost provođenja istrage i razmatranja pojedinačnih žalbi ili razmatranja problema ex officio može obaviti ipojedinačno svaki ombudsman, s tim što podjela zadataka među njima neće zavisiti od kriterija etničkog porijekla podnosioca žalbe. Ombudsmeni zajednički daju prijedloge, rješenja i donose izvještaj.*

(3) *Koordinaciju poslova u radu Institucije ombudsmena vodi jedan od ombudsmena u periodu od dvije godine, koji je u tom periodu predsjedavajući.*

(4) *Za imenovanje ombudsmena Parlamentarna skupština BiH osniva posebnu ad hoc komisiju, koja objavljuje javni poziv i, nakon provedene procedure, utvrđuje listu kandidata koji ispunjavaju uvjete utvrđene ovim Zakonom.*

(5) *Lista kandidata dostavlja se Predstavničkom domu i Domu naroda Parlamentarne skupštine BiH na daljnji postupak. Parlamentarna skupština BiH može od kandidata zatražiti predstavljanje njihovog koncepta rada Institucije ombudsmena.*

(6) *Parlamentarna skupština BiH imenovat će istovremeno tri ombudsmena u Instituciju ombudsmena, na mandat od šest godina. Ombudsmene imenuju i razrješavaju Predstavnički dom i Dom naroda Parlamentarne skupštine BiH većinom glasova, u skladu s poslovníkom o radu svakog doma. Redoslijed ombudsmena koji koordiniraju rad Institucije ombudsmena određuje se prema abecednom redu ombudsmena. Poslovníkom o radu bliže će se urediti način ostvarivanja redoslijeda koordiniranja i druga pitanja u vezi s primjenom ovog principa.*

(7) *Ombudsmeni se imenuju iz tri konstitutivna naroda (bošnjačkog, hrvatskog i srpskog), što ne isključuje mogućnost imenovanja i iz reda ostalih.*

Član 9.

~~1. Ombudsmene će imenovati Predstavnički dom i Dom naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine dvotrećinskom većinom svakog doma, na osnovu zajedničkog prijedloga Predsjedništva Bosne i Hercegovine.~~

(2) *Imenovanje ombudsmena, u skladu s ovim Zakonom, provodi se u roku ne dužem od 60 dana od dana dostavljanja prijedloga ad hoc komisije Predstavničkom domu i Domu naroda Parlamentarne skupštine BiH, a najduže u roku od tri mjeseca od dana kada mjesto ostane upražnjeno ili kada ombudsman prestane obavljati svoju dužnost iz razloga predviđenih ovim Zakonom, osim u slučajevima ako je do isteka mandata ombudsmena ostalo manje od šest mjeseci.*

Član 10.

(1) *Ombudsmeni se imenuju na period od šest godina i mogu biti ponovo izabrani.*

(2) *Ombudsman koji bude imenovan nakon ostavke ombudsmena ili prestanka dužnosti iz razloga utvrđenih ovim Zakonom obavljat će tu dužnost preostali diomandata i može biti ponovo izabran.*

(3) *Plaća ombudsmena utvrđuje se u visini plaće sudije Ustavnog suda BiH.*

(4) Plaće savjetnika, pomoćnika ombudsmena i plaće ostalih zaposlenih u Instituciji ombudsmena utvrđuju se u visini plaća državnih službenika i namještenika zaposlenih u institucijama BiH, uz saglasnost Ministarstva finansija i trezora BiH, u skladu s odobrenim budžetskim sredstvima.

Član 11.

Za ombudsmena mogu biti imenovani državljani Bosne i Hercegovine, diplomirani pravnici, s položenim pravosudnim ispitom i najmanje 10 godina radnog iskustva u pravnoj struci, u kojoj su se istakli, koji imaju dokazano iskustvo u oblasti zaštite ljudskih prava i sloboda građana, te visok moralni ugled.

Član 12.

1. Dužnost ombudsmena prestat će zbog bilo kojeg od dolje navedenih razloga:

- a) ostavke;
- b) isteka mandata;
- c) očigledne nemogućnosti da obavlja svoje dužnosti;
- d) propusta da napusti dužnost koja je nespojiva s mandatom, kako je utvrđeno članom 17. stav 4. ovog zakona;
- e) osude, i pravosnažnog izricanja kazne za namjerno učinjen prestup opisan u članu 16. stav 3. ovog zakona.

2. Upraznjeno mjesto ombudsmena objavit će predsjedavajući Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine u slučaju smrti, ostavke, isteka mandata, ili konačne kazne. U ostalim okolnostima, odluka o upražnjenom mjestu bit će donesena dvotrećinskom većinom Doma naroda i Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, nakon diskusije i saslušanja dotične osobe za ombudsmena.

(3) Kada je mjesto ombudsmena upražnjeno, postupak imenovanja novog ombudsmena počinje u roku od mjesec dana.

4. Tamo gdje mjesto ombudsmena bude upražnjeno zbog isteka mandata, ombudsmenčiji je mandat istekao nastaviti će obavljati svoje dužnosti na privremenom osnovu sve dok imenovanje koje je propisano članom 9. ne bude obavljeno.

(5) Kada mjesto ombudsmena ostane upražnjeno iz drugih razloga, a to nije istek mandata, ombudsmeni koji ostaju na svom položaju privremeno će obavljati njegove dužnosti sve dok se ne završi postupak imenovanja novog ombudsmena.

~~IV SARADNJA SA INSTITUCIJAMA OMBUDSMENA U ENTITETIMA~~

~~Član 13.~~

~~1. Institucija će sarađivati i promovirati saradnju među institucijama ombudsmena u Bosni i Hercegovini i omogućiti koordinaciju aktivnosti institucija ombudsmena u Bosni i Hercegovini. S tim u vezi Institucija će posebno:~~

- ~~a) uspostaviti mrežu službenika za vezu koja će međusobno razmjenjivati informacije o aktivnostima institucija ombudsmena u Bosni i Hercegovini, posebno informacije o predmetima koji se razmatraju;~~
- ~~b) organizirati redovne sastanke institucija ombudsmena u Bosni i Hercegovini;~~
- ~~c) organizirati seminare i radionice;~~

~~d) zastupati institucije ombudsmena u Bosni i Hercegovini u međunarodnom okruženju na odgovarajući način.~~

~~Član 14.~~

~~Ombudsmen može, u skladu sa članom 6., proslijediti najvišim sudskim organima Bosne i Hercegovine nadležnim za razmatranje pitanja ljudskih prava, svaki predmet koji suu tu svrhu Instituciji dostavile institucije ombudsmena u entitetima. Kada prosljeđuje takve predmete, ombudsmen će također voditi računa da se mišljenje institucija ombudsmena u entitetima adekvatno prezentira nadležnom sudskom organu.~~

IV- IMUNITET I NESPOJIVOST

Član 15.

(1) Ombudsmeni su nezavisni i samostalani u svom radu. Ombudsmeni neće primati nikakve naredbe. U okviru svojih ustavnih i zakonskih ovlaštenja, nijedan ombudsmen neće dobivati uputstva od organa vlasti. Ombudsmeni će djelovati u okviru ustavnih i zakonskih odredbi i međunarodnih pravnih akata o ljudskim pravima i slobodama koje je prihvatila Bosna i Hercegovina.

Ombudsmeni su dužni u svom radu pridržavati se principa pravednosti i moralnosti.

Član 16.

1. Ombudsmen neće biti krivično gonjen, neće biti podvrgnut istrazi, neće biti uhapšen niti će mu biti suđeno za mišljenja koja izrazi ili za odluke koje donese u provođenju svojih ovlaštenja koja su u skladu s njegovim dužnostima.

2. U svim drugim okolnostima, ombudsmen ne može biti uhapšen ili pritvoren, osim u slučaju *flagrante delicto* za krivično djelo za koje se može izreći kazna zatvora preko pet godina.

3. Odluka o krivičnom gonjenju, pritvaranju ili izvođenju pred sud ombudsmena optuženog zbog krivičnog djela, bit će donesena samo za krivično djelo za koje se može izreći kazna zatvora preko pet godina i samo nakon što i Predstavnički dom i Dom naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine donesu odluku o tome. Samo sud na nivou Bosne i Hercegovine bit će nadležan da sudi ombudsmenu.

4. Osobe u službi ili one koje je imenovala Institucija neće biti krivično gonjene, neće biti predmet istrage, hapšenja, pritvaranja, niti će im se suditi za bilo kakvu radnju, mišljenje ili odluku donesenu pri obavljanju njihovih dužnosti prema uputama ombudsmena. U svim drugim okolnostima, kad god su osobe u službi Institucije uhapšene, pritvorene ili izvedene pred sud, organi tužilaštva će o tome odmah popisano obavijestiti instituciju.

Član 17.

1. Pozicija ombudsmena nespojiva je s vršenjem bilo kakve predstavničke funkcije; s bilo kakvom političkom aktivnošću ili dužnošću ili odgovornošću za propagandu; nastavkom službe u organima vlasti u Bosni i Hercegovini, članstvom u političkoj stranci ili vođstvom političke stranke, sindikata, udruženja, fondacije, ili vjerske organizacije ili radom u bilo kojoj od njih; sa obavljanjem dužnosti sudije; kao i sa svakom aktivnošću kao zanimanjem ili profesijom, u privredi ili zapošljavanju.

2. Ombudsmen koji je bio službenik uživa garanciju ponovnog prijema u prijašnju službu nakon isteka njegovog mandata.
3. Ombudsmen će, u roku od 10 dana po njegovo imenovanju, i prije preuzimanja svoje službe, napustiti svako mjesto koje je potencijalno nespojivo, a ukoliko propusti da to uradi, smatrat će se da je odbio imanovanje.
4. Kada dođe do nespojivosti nakon što je ombudsmen preuzeo dužnost, podrazumijeva se da će on napustiti dužnost, u skladu sa članom 12., na dan pojave nespojivosti.

V - POSTUPAK ISTRAGE

Član 18.

1. Svaka fizička ili pravna osoba koja tvrdi da ima legitiman interes može se obratiti Instituciji bez ikakvih ograničenja. Nacionalnost, državljanstvo, mjesto boravka, spol, maloljetnost, etničko porijeklo, religija, pravna nesposobnost, zatvor bilo koje vrste, i, općenito uzevši, posebni odnosi sa i ovisnost o nekom *organu vlasti u Bosni i Hercegovini* ne mogu ograničiti pravo ulaganja žalbe Instituciji.
2. Žalba Instituciji ili njena intervencija neće povući bilo kakve krivične, disciplinske ili druge sankcije za podnosioca žalbe kao ni bilo kakvu neugodnost ili diskriminaciju za njega.

Član 19.

1. Svaka žalba mora biti potpisana i uložena od osobe koja se žali u dokumentu u kojem će biti navedene osnove za njeno podnošenje, na praznom papiru. Žalba podnesena na manje formalan način može se prihvatiti ukoliko ombudsmen ustanovi da okolnosti to zahtijevaju.
2. Sav rad Institucija je besplatan za osobe koje joj se obrate i ne zahtijeva pomoć savjetnika ili advokata.

Član 20.

1. Prepiska upućena ombudsmenu ili Instituciji iz mjesta u kojima se osobe nalaze u pritvoru, u kojima su zatvoreni ili su lišeni slobode ne može podlijegati nikakvoj cenzuri, niti se smije otvarati.
2. Razgovori između ombudsmena ili osoba koje je on delegirao ne mogu nikada biti nadgledani niti se u njih može miješati.

Član 21.

1. Institucija će registrirati i potvrditi prijem žalbi koje su uložene, bilo da smatra da ih je potrebno razmatrati ili ne. Kada ombudsmen odluči da ne razmatra žalbu, on će to uraditi pismeno, navodeći razloge i upućujući podnosioca te žalbe na najpogodnija sredstva za poduzimanje radnje, ukoliko ona postoje, ostavljajući podnosiocu žalbe da iskoristi ona sredstva koja on smatra najpogodnijim.
2. Ombudsmen može odbiti da razmatra anonimne žalbe za koje smatra da su zlonamjerne, koje su neosnovane, u kojima nema žalbe, koje nanose štetu legitimnim pravima treće osobe ili koje su instituciji predočene izvan roka od 12 mjeseci nakon pojave činjenica, događaja ili odluka na koje se žali.

Član 22.

Protiv odluka ombudsmena ili Institucije nije moguće uložiti žalbu.

Član 23.

1. Kada ombudsmen odluči da žalba ili problem koji razmatra *ex officio* pružaju dovoljne osnove za istragu, on će obavijestiti predmetni *organ vlasti u Bosni i Hercegovini* o suštini predmeta, tako da nadležna osoba može dostaviti pismenu izjavu u roku na koji je ombudsmen ukazao.
2. Ombudsmen može tražiti u bilo koje vrijeme bilo koji dokument koji smatra potrebnim za istragu.

Član 24.

Kada, u toku istrage, ombudsmen ustanovi da izvršenje upravne odluke može rezultirati nepopravljivom štetom za prava podnosioca žalbe, ombudsmen može predložiti nadležnom *organu vlasti u Bosni i Hercegovini* da obustavi izvršenje osporene mjere u periodu ne dužem od 10 dana. Predmetni organ može odbiti da ispoštuje taj prijedlog, objasnivši, u pismenom aktu upućenom Instituciji, u roku od tri dana po prijemu prijedloga i u svakom slučaju prije izvršenja osporene mjere, razloge za to, a ako to propusti, taj prijedlog postaje obavezujući za taj organ.

VI - OBAVEZA SARADNJE SA OMBUDSMENOM

Član 25.

1. *Organi vlasti u Bosni i Hercegovini* obavezni su Instituciji pružiti odgovarajuću pomoć u istrazi i vršenju kontrole.
2. U vrijeme istrage ombudsmen ima pristup bilo kojem *organu vlasti u Bosni i Hercegovini* u cilju provjere traženih informacija, obavljanja ličnih razgovora i razmatranja potrebnih spisa i dokumenata.
3. Ombudsmenu ne smije biti odbijen pristup spisima ili administrativnim dokumentima ili drugim dokumentima koji se tiču aktivnosti ili djelatnosti koja je pod istragom, bez prejudiciranja odredbi člana 28. ovog zakona.

Član 26.

1. Kada se predmet koji se istražuje odnosi na radnje osoba koje su u službi vlade i kada je ona vezana za dužnosti koje te osobe obavljaju, Institucija će obavijestiti tu osobu i njenog pretpostavljenog ili organ u kojem ona radi i može zatražiti pismenu izjavu.
2. Predmetni službenik će u datom roku dostaviti pismeni odgovor kao i sve dokumente i dokaze koje smatra relevantnim. Taj rok može na zahtjev biti produžen.
3. Ombudsmen može provjeriti vjerodostojnost dostavljenih elemenata i dati prijedlog za saslušanje tog službenika kako bi dobio dodatne informacije. Od službenika koji odbiju da se odazovu ovom saslušanju ombudsmen može zatražiti pismeno objašnjenje razlozima odbijanja.

4. Informacije ili lične evidencije koje da neki službenik za vrijeme istrage su povjerljive, bez prejudiciranja odredbi Krivičnog zakona o objavljivanju akta, što može biti krivično djelo.

Član 27.

Nadređeni službenici ili *organi vlasti u Bosni i Hercegovini* koji zabranjuju službenicima koji su im podređeni ili koji se nalaze u njihovoj službi da se odazovu zahtjevu ombudsmena ili saslušanju koje je on zakazao, dat će pismenu izjavu da su to uradili, navodeći razloge za to. Ovaj dokument bit će dostavljen tom službeniku i ombudsmenu. Ombudsmen će se tada obratiti pomenutom višem službeniku za sve radnje koje su neophodne za istragu.

VII - POVJERLJIVI I TAJNI DOKUMENTI I OBAVEZA DISKRECIJE

Član 28.

1. Ombudsmen može tražiti od *organa vlasti u Bosni i Hercegovini* da mu predaju dokumente koje smatra potrebnim za obavljanje svoje dužnosti, uključujući one koji su zavedeni kao povjerljivi ili tajni u skladu sa zakonom. U takvim slučajevima, ombudsmen će primijeniti potrebnu diskreciju za njih i neće ih učiniti dostupnim javnosti.

2. Istraga koju vodi ombudsmen i njegovo osoblje, uključujući i proceduralne mjere, provodit će se uz najveću diskreciju, bez prejudiciranja razmatranja za koja ombudsmen ustanovi da treba da budu uvrštena u izvještaj. Poduzet će se posebne mjere zaštite za dokumente koji su zavedeni kao povjerljivi ili tajni.

3. Kada ombudsmen smatra da dokumenti koji su zavedeni kao povjerljivi ili tajni i koji nisu dostavljeni od *organa vlasti u Bosni i Hercegovini* mogu biti od presudnog značaja za pravilno provođenje istrage, o toj činjenici obavijestit će Predsjedništvo Bosne i Hercegovine.

VIII - ODGOVORNOST ORGANA VLASTI I ZVANIČNIKA

Član 29.

Kada istraga pokaže da je zloupotreba, proizvoljna procedura, diskriminacija, greška, nemar ili propus koji su predmet žalbe počinjen od službenika u *organu vlasti u Bosni i Hercegovini*, ombudsmen može dostaviti te nalaze predmetnom službeniku. Istog dana, ombudsmen će proslijediti te dokumente službenikovom nadređenom i dat će preporuke koje bude smatrao potrebnim.

Član 30.

Kada ombudsmen u obavljanju svojih dužnosti sazna za ponašanja ili radnju koja predstavlja krivično djelo, o tome će obavijestiti nadležne organe tužilaštva.

Član 31.

1. Ako neprijateljsko ponašanje ili stav koji ometa istragu ombudsmena potiču od *organa vlasti u Bosni i Hercegovini* ili njenih službenika, to može biti predmetom specijalnog izvještaja i bit će pomenuto u odgovorajućem dijelu godišnjeg izvještaja.

2. Kada neki službenik iz *organa vlasti u Bosni i Hercegovini* ugrozi istragu tako što odbije dostaviti dokumente koje je zatražio ombudsmen, ili zanemari dostaviti takve dokumente ili uskrati ombudsmenu pristup administrativnim spisima ili dokumentima neophodnim za istragu, ombudsmen će poslati relevantni spis osobi nadređenoj tom službeniku ili nadležnim organima tužilaštva za odgovarajući disciplinski ili krivični postupak koji će se provesti u skladu sa zakonom.

3. Kada nadležni *organi vlasti u Bosni i Hercegovini* propuste preduzeti radnju, ombudsmen može, umjesto tog organa, pokrenuti disciplinski postupak protiv odgovornog službenika ili, tamo gdje je to potrebno, pokrenuti krivični postupak pred sudom.

IX - PREPORUKE

Član 32.

1. Ombudsmen može dati preporuke *organima vlasti u Bosni i Hercegovini* u cilju usvajanja novih mjera. *Organi vlasti u Bosni i Hercegovini* koji dobiju takve preporuke dužni su pismeno odgovoriti i obavijestiti ombudsmena o učinku preporuka u roku kojije ombudsmen odredio.

2. Ako, jednom kada su preporuke date, predmetni *organ vlasti u Bosni i Hercegovini*ne poduzme odgovarajuće mjere u roku koji je ombudsmen odredio, ili ako ne obavijesti ombudsmena o razlozima njihovog nepoduzimanja, ombudsmen može ukazati ministru odgovornom za taj organ ili najvišim *organima vlasti u Bosni i Hercegovini*, na tok predmeta i na date preporuke. Ako ombudsmen nakon toga ne dođe do rješenja u predmetu u kojem je po njegovom mišljenju bilo moguće naći pozitivno rješenje, taj problem bit će uvršten u godišnji ili specijalni izvještaj, pominjući imena *organa vlasti u Bosni i Hercegovini* ili službenika koji su zauzeli takav stav.

3. Ni ombudsmen ni Institucija nemaju nadležnost da izmjene ili ukinu mjere ili naloge vlade, ali mogu dati prijedlog za izmjenu kriterija korištenih pri njihovom usvajanju.

4. Kada, nakon razmatranja predmeta, ombudsmen ustanovi da način na koji je zakon primjenjen vodi nepravičnim rezlutatima, on može uputiti nadležnom *organu vlasti u Bosni i Hercegovini* preporuke koji bi dovele do pravičnog rješenja situacije predmetnog pojedinca. Ombudsmen može nadležnom organu dati prijedlog mjera čija primjena bi vjerovatno poboljšala situaciju na koju se žali, uključujući isplatu odštete, i u godišnjem ili specijalnom izvještaju Institucije dati prijedlog za izmjene i dopune zakona i drugih propisa kada on smatra da je to potrebno.

5. Ukoliko se radnje koje su predmet žalbe provode kroz usluge fizičkih osoba u skladu sa ugovorom o koncesiji javne službe, ombudsmen može od nadležnog upravnog organa zatražiti da provede svoja ovlaštenja kontrole i kažnjavanja.

X - OBAVJEŠTENJE I KOMUNIKACIJA

Član 33.

1. Ombudmen će obavijestiti predmetnu osobu o rezultatima njegovih istraga i radnji kao i o odgovoru koji mu je dostavljen od *organa vlasti u Bosni i Hercegovini*, ako se odgovor, po svojoj prirodi, ne smatra povjerljivim ili tajnim.
2. Ombudsmen će dostaviti pozitivne i negativne nalaze istrage vlastima, službenicima ili predmetnom upravnom odjelu.
3. Institucija može odlučiti objaviti svoje opće preporuke u "Službenom glasniku BiH".
4. Sve ostale preporuke ombudsmena ili Institucije bit će dostupne javnosti, osim u slučaju kada se one odnose na pitanja koja su povjerljiva ili tajna, ili kada se u žalbi izričito zatraži da se ime podnosioca kao i okolnosti slučaja ne objave.

XI - IZVJEŠTAJI

Član 34.

1. Svake godine Institucija će dostaviti rezultate svojih aktivnosti u izvještaju upućenom Predsjedništvu Bosne i Hercegovine, Predstavničkom domu i Domu naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, *Parlamentu Federacije Bosne i Hercegovine i Narodnoj skupštini Republike Srpske*.
2. Tamo gdje javni značaj i hitnost slučaja zahtijevaju, Institucija može dati specijalni izvještaj.
3. Godišnji ili specijalni izvještaji bit će objavljeni.

Član 35.

1. U svom godišnjem izvještaju, Institucija može navesti broj i prirodu primljenih žalbi, ukazujući na one koje nisu uzete u razmatranje kao i razloge za to, i one koje subile predmet istrage, i nalaze o tome; Institucija može takođe istaknuti one prijedloge ili preporuke koje je prihvatila Vlada.
2. Izvještaj neće sadržavati lične podatke koji bi omogućili da osoba uključena u postupak istrage bude javno identificirana, bez prejudiciranja odredbi člana 31.
3. Izvještaj će takođe sadržati dodatak namijenjen Predsjedništvu Bosne i Hercegovine, koji će prikazati troškove budžeta Institucije u datom periodu.

XII - PRAVILA I PROCEDURE

Član 36.

- (1) *Institucija ombudsmena donosi opće akte kojima se, u skladu s odredbama ovog Zakona, utvrđuju pravila i procedure postupanja s predmetima i strankama, pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji, pravilnik o plaćama, pravilnik o radu, pravilnik o disciplinskoj odgovornosti zaposlenih u Instituciji ombudsmena i druge akte, prema potrebi.*
- (2) *Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji Institucija ombudsmena obavezna je donijeti u roku od mjesec dana od dana izbora.*

Član 36a.

S ciljem zaštite i promocije ljudskih prava i sloboda, Institucija će održavati redovne i tematske konsultacije s organizacijama civilnog društva, međunarodnim organizacijama, te nezavisnim stručnim osobama kao i tijelima akademske zajednice.

XIII - OSOBLJE, OPREMA I FINANSIRANJE INSTITUCIJE OMBUDSMENA

Član 37.

Izbor osoblja u Instituciji ombudsmena provodi se putem javnog konkursa, u skladu sa zakonom, a što se bliže uređuje aktom o unutrašnjem uređenju i sistematizaciji Institucije.

Član 38.

1. Savjetnici institucije bit će automatski otpušteni kada tri nova ombudsmena koja izaberu Predstavnički dom i Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, u skladu s članom 9. ovog zakona, preuzmu svoje dužnosti. Ovi savjetnici mogubiti ponovo imenovani.
2. *Osoblje* Institucije, koji su bili službenici prije zapošljavanja u Instituciji, uživaju garancije ponovnog prijema u njihovu službu u vrijeme njihovog otpuštanja iz službe Institucije.

Član 39.

1. Shodno odredbama Zakona o finansiranju institucija Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 61/04, 49/09, 42/12, 87/12 i 32/13) kojima se reguliraju postupci pripreme srednjoročnog planiranja, pripreme i izrade dokumenta okvirnog budžeta i nacрта godišnjeg budžeta, Institucija izrađuje budžetski zahtjev koji u obliku nacрта dostavlja Ministarstvu finansija i trezora BiH do 1. augusta tekuće godine za narednu godinu.

2. Ministarstvo finansija i trezora BiH dužno je do 20. augusta tekuće godine pripremiti mišljenje na dostavljeni zahtjev Institucije, koja svoj budžetski zahtjev s mišljenjem Ministarstva finansija i trezora BiH dostavlja Komisiji za finansije i budžet Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine i Zajedničkoj komisiji za ljudska prava Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine.

3. Komisije iz stava 2. ovog člana dostavljaju svoja izjašnjenja prema dostavljenom budžetskom zahtjevu Instituciji i Ministarstvu finansija i trezora BiH najkasnije do 15. septembra tekuće godine, a Ministarstvo finansija i trezora BiH dužno je uvrstiti budžet Institucije u nacrt zakona o budžetu institucija BiH za narednu godinu, u skladu s preporukama iz izjašnjenja navedenih komisija. U slučaju da preporuke iz izjašnjenja komisija nisu identične, relevantno je mišljenje Komisije za finansije i budžet Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine.

4. Vijeće ministara Bosne i Hercegovine i Predsjedništvo Bosne i Hercegovine neće vršiti smanjenje nacрта budžeta Institucije koji je sačinilo Ministarstvo finansija i trezora BiH nakon izjašnjenja navedenih komisija, osim u slučajevima kada je smanjenje budžeta uzrokovano izmjenama propisa kojima se reguliraju prava i obaveze u vezi s pojedinim stavkama rashoda za sve budžetske korisnike.

5. Odobreni budžet mora osigurati funkcionalnu nezavisnost Institucije i njeno funkcioniranje bez dodatnih uslovljavanja.

XIV - PRIJELAZNE ODREDBE

Član 40.

Stupanjem na snagu ovog zakona, Ured ombudsmena za ljudska prava ustanovljen Aneksom 6. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini zvat će se: "Ombudsmen za ljudska prava Bosne i Hercegovine" i obavljat će dužnosti u skladu s odredbama ovog zakona.

Član 41.

(1) Ombudsmeni Bosne i Hercegovine i entiteta koji trenutno obavljaju ovu dužnost imat će status ombudsmena i zamjenika ombudsmena u prijelaznom periodu.

(2) Status ombudsmena i zamjenika ombudsmena u prijelaznom periodu trajat će do 31.12.2006.

(3) U prijelaznom periodu navedenom u stavu (2) ovog člana, prijenos dužnosti ombudsmena bit će izvršen na sljedeći način:

a) Dužnost ombudsmena Bosne i Hercegovine u prijelaznom periodu do navedenog roka obavljat će ombudsmen iz jednog od tri konstitutivna naroda, a dužnosti zamjenika dosadašnji ombudsmeni iz druga dva konstitutivna naroda.

b) Dužnost ombudsmena u Republici Srpskoj u prijelaznom periodu obavljat će već izabrani ombudsmen Republike Srpske iz jednog od tri konstitutivna naroda, a dužnosti zamjenika ombudsmena dosadašnji ombudsmeni iz druga dva konstitutivna naroda.

c) Dužnost ombudsmena u Federaciji Bosne i Hercegovine u prijelaznom periodu obavljat će već izabrani ombudsmen Federacije Bosne i Hercegovine iz jednog od tri konstitutivna naroda, a dužnosti zamjenikâ ombudsmena dosadašnji ombudsmeni iz druga dva konstitutivna naroda.

(4) Odluku o kriterijima i redosljedu obavljanja dužnosti ombudsmena i zamjenika ombudsmena u prijelaznom periodu donijet će Predstavnički dom i Dom naroda Parlamentarne skupštine BiH i parlamenti entiteta u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovog Zakona.

(5) Predstavnički dom Parlamentarne skupštine BiH i parlamenti entiteta, prilikom donošenja odluke iz stava (4) ovog člana, dužni su voditi računa da ombudsmeni Bosne i Hercegovine i entiteta ne budu iz istog naroda.

Član 42.

(1) Do roka utvrđenog u članu 16. stav (2) ovog Zakona izvršit će se imenovanje ombudsmena u skladu s ovim Zakonom.

(2) Izuzetno, imenovanje prvih ombudsmena, u skladu s ovim Zakonom, može se izvršiti između ombudsmena koji obavljaju ove dužnosti u prijelaznom periodu.

Član 43.

(1) Osoblje, sredstva za rad i opremu entitetskih ombudsmena preuzet će Institucija ombudsmena, o čemu će do roka iz člana 16. stav (2) ovog Zakona donijeti poseban akti utvrditi način preuzimanja.

(2) Institucija ombudsmena raspoređuje osoblje na odgovarajuća radna mjesta, u skladu s internim aktima.

(3) Ombudsmeni BiH i entiteta će u prijelaznom periodu racionalizirati broj zaposlenih do 30% i terenskih ureda do 50%, posebno vodeći računa o tome da se dostignuti nivo zaštite ljudskih prava i sloboda ovom racionalizacijom ne ugrozi.

(4) Na zaposlene koji ne budu raspoređeni u skladu sa stavom (3) ovog člana primjenjuju se odredbe odgovarajućih zakona koji propisuju pravo zaposlenih u slučaju ukidanja radnog mjesta.

Član 44.

(1) Finansiranje institucija u prijelaznom periodu vršit će se iz budžeta institucija BiH i budžeta entiteta, sve do konačnog restrukturiranja institucija u skladu s ovim Zakonom.

(2) Ombudsmen Bosne i Hercegovine i entitetski ombudsmeni redovno će saradivati sve do prestanka funkcioniranja entitetskih ombudsmena, a saradnja će uključivati pripremu u roku od šest mjeseci koordiniranog plana rada, razmjenu iskustava, usklađivanje prakse i sačinjavanje početnog okvira za buduće funkcioniranje Institucije ombudsmena.

(3) Do isteka roka utvrđenog u članu 16. stav (2), entiteti su dužni donijeti odgovarajuće zakone koji utvrđuju prestanak funkcioniranja entitetskih ombudsmena kojima se njihove nadležnosti prenose na Instituciju ombudsmena.

Član 45.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenomglasniku BiH".

*

(Službeni glasnik BiH" broj 35/04)

Član 2.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH", a primjenjivaće se od 1. januara 2004. godine.

**

("Službeni glasnik BiH" broj 32/06)

Član 21.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH".

("Službeni glasnik BiH" broj 61/23)

Član 6.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku BiH".

